

Premi Jordi Gol i Gurina, 2013

Màrius Petit

Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia de Doctors.

Premi Jordi Gol i Gurina, a la trajectòria professional i humana en Medicina.

Adaptació del discurs d'agraïment fet a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears. Barcelona, 21 de maig de 2013.

«Segons protocol em toca a mi, primer de tot, donar les gràcies en nom dels meus companys guardonats amb els premis institucionals de l'Acadèmia i els premis de les societats científiques, que tot just avui, aquí, s'han donat.

Aquestes beques i premis són ajuts i reconeixement de l'Acadèmia a gent jove que són l'esperança i el futur del nostre país i de la nostra professió. En nom d'aquest esperançador esdevenidor i dels seus protagonistes us dono les gràcies i a ells els animo i felicito.

Pel que fa al guardó Jordi Gol i Gurina amb el qual m'heu honorat us haig de dir quelcom abans de donar-vos-en les gràcies: quan el Dr. Àlvar Net em va telefonar i vaig despenjar el telèfon, en sentir la seva veu, de sobte vaig pensar que tenia algun problema relacionat amb el cor; de seguida em tranquil·litza en explicar-me que jo estava guardonat, tal com a hores d'ara tots ja sabeu. Llavors no vaig trobar d'immediat les paraules adequades i li vaig dir que em sentia amb una barrija-barreja d'anorreat i astorat¹, perquè jo mai no havia pensat en un reconeixement com aquest per la meua activitat professional. Sempre havia cregut que l'exercici de la meua professió era un premi suficient per ell mateix.

Altrament, en revisar els noms, amb deteniment, dels guardonats insignes que m'han precedit em sento molt afalagat, no sé ben bé si amb prou mereixements.

De tota manera us en dono les gràcies, tot fent la promesa, el propòsit d'acomplir el que em queda de vida professional, procurant en tot moment esmerçar-me i fer el que faci falta perquè jo em senti a mi mateix digne d'aquest guardó que vosaltres, benvolents, avui m'avanceu. Moltes gràcies.

Com a premiat us demano que em doneu l'oportunitat de fer unes breus consideracions:

– Primer. Un record pel Dr. Jordi Gol (1924-1985), el qual està en la ment de molts de vosaltres però que per raons cronològiques potser no és ben conegut per a

FIGURA 1. Moment en què el president de l'Acadèmia, el Dr. Àlvar Net, entrega el Premi Jordi Gol i Gurina al Dr. Màrius Petit

tothom, especialment per als més joves. El Dr. Gol fou un bon metge clínic i una de les figures gegants del coneixement i mestratge de l'ètica mèdica i de la professió —del nivell de John Gregory² (1724-1773), Thomas Percival³ (1740-1804), Marc-Antoine Petit⁴ (1766-1811), Fèlix Janer i Bertran⁵ (1771-1865), Jean-Baptiste Bouillaud⁶ (1796-1881), o William Osler⁷ (1849-1919)— al nostre país i probablement, potser per això mateix, segons que jo entenc, no suficientment valorat. Si haguéssim de sintetitzar en poques paraules la seva aportació al redescobrim i actualització dels valors ètics de la medicina i la salut (l'ètica com a doctrina no és una ciència amb metodologia experimental ans el seu contingut és una posta en escena dels valors intrínsecs dels humans i de la seva relació en l'entorn, en un moment i societat determinats, continuadament redescoberts) hauríem de recórrer, sense poder defugir del reduccionisme, a la seva definició de salut, original i plena de contingut: aquella manera de viure que és autònoma, solidària i joiosa⁸.

– Segon. En aquest fòrum em sembla lícit i plausible emprar aquella manera de viure saludable d'en Gol, com a model de vida i d'exercici professional, desitjable, del metge; és a dir, una forma d'exercir de manera autònoma, solidària i joiosa. Tot sovint, des de fa temps, es parla del metge cremat com un problema freqüent; arreu, el metge cremat és una lamentable realitat malaltissa; podríem afirmar que és una malaltia nova que, tot ho fa pensar,

Correspondència: Dr. Màrius Petit i Guinovart
C/ Ausiàs Marc 31, 4t, 2a
08010 Barcelona
Adreça electrònica: 4021mpg@comb.cat

té predilecció pels metges joves —i no tant joves— i que, per consegüent, és de témer com a perillosa per a la salut pública. Aquí el patogen no és un microorganisme, ni un tòxic, ni un trastorn genètic; segons jo penso és la resulta d'un plantejament personal erroni, una mala manera de viure! És un producte d'un mala planificació personal, organitzativa o burocràtica. A vegades, el problema pot radicar en un mateix; altres, pot venir de fora. Si el problema és de dins, en conèixer-lo, es pot arranjar; si el problema ve des de fora, en veure'l venir, foragiteu-lo! rebutgeu-lo! i, si cal, denuncieu-lo! Us ho afermo, no en tinc cap dubte: el metge que viu la seva professió amb la divisa d'en Gol és incombustible. Talment ho haurien de ser tots els seguidors d'Hipòcrates i de Galè. Del coneixement dels rèdits i conseqüències d'aquesta idea tampoc no haurien de ser-ne aliens els planificadors, els buròcrates i els gestors!

– Tercer. Felicitar-vos, perquè aquest és el vint-i-vuitè Premi Jordi Gol i Gurina. La continuïtat en el temps d'una cerimònia noble com aquesta diu molt de la institució que la protagonitza, de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears, per la qual cosa, eixa, mereix, segons que jo entenc, un reconeixement social de màxima excel·lència.

– Quart. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i de Balears és una institució centenària, la qual cosa no és freqüent; ni ha estat fàcil un fenomen de perdurada com aquest, al nostre país.

Per aquest motiu crec que també ens hem de felicitar.

Un país no és pas un país vertebrat o un estat si no té unes estructures com les institucions, dissenyades per les persones, al servei de les persones, que sobrepassen de molt les persones. És fàcil de trobar el motiu d'una perennitat institucional com aquesta si analitzem els següents punts, modèlics, de forma succinta:

1) El germen de l'Acadèmia és la rebel·lia d'uns estudiants que estaven en desacord amb l'ensenyança rebuda a la Universitat oficial i que s'associaren, el 1872, al *Laboratorio* per experimentar i fer recerca. És el borró del que seria la primera associació d'estudiants de medicina del país. És la resposta constructiva a una mena d'indignació operativa.

2) Amb els anys l'Acadèmia abastà tots els territoris de parla catalana i totes les àrees de les ciències de la salut; i tal com diu el seu ideari oficial:

3) “L'objecte primordial de l'Acadèmia és fomentar la formació continuada amb l'estudi i el conreu de les ciències de la salut en tots els seus aspectes: humà, tècnic, social i cívic, tant en la seva vessant assistencial com docent i d'investigació”.

4) Afirmar: “Som una comunitat científica viva, fruit de l'esforç col·lectiu, que s'adapta a les necessitats i circumstàncies científiques i socials del moment, que treballa en col·laboració amb altres societats mèdiques, biolò-

giques i farmacèutiques, nacionals i estrangeres, amb una constant inquietud de progrés”.

L'Acadèmia, per tant, presta un servei noble i necessari a l'individu i a la societat canviant i és aquesta funció la que, segons entenc jo, la manté a perpetuïtat. És la raó genuïna de ser i d'estar en valor de qualsevol institució: el servei a les persones.

El meu homònim, el bisbe de Roma, també ho ha dit: “El poder està en el servei a les persones”.

Mireu per on, amb terminologia comercial actual, de la recerca i descobriment d'aquest possible servei i la seva valoració se'n diu màrqueting!

Molts hem vist, amb tristor, ens i institucions que foren ensem brillants, en altre temps, i caduques i fugisseres després, que han deixat de ser quan han descurat el servei a la *societat de persones*, tocades per la malura de la cobdícia o la misèria de la corrupció; quan han primat els dividendes a repartir sobre els serveis a la societat.

Per acabar, un secret i una confidència:

– Primer, el secret. Temps era temps, després d'unes converses amb en Jordi Gol sobre ètica de la reproducció humana, en Jordi em va regalar un llibre: *Reflexions científiques a propòsit de la “Humanae Vitae”*. Sis Metges i L'Encíclica (Editorial Fontanella. Barcelona; 1969); els metges eren Jordi Gol, Lleonard Marquès, Joaquim Ramis, Joan Ripoll, Josep Toro i Enric Vilardell; aquest llibre el porto, avui, a la butxaca.

Doncs bé, us en llegiré la dedicatòria que mai no he ensenyat a ningú. Diu així:

Al bon amic Dr. Màrius Petit:

Aquest llibre te'l dedico potser amb una mica de retard⁹. Els temps canvien, però la joia, l'esperança, la vida humana, La Vida, amb els nous ulls encara poden ser més seductores.

Una abraçada

Jordi

Paraula d'en Jordi Gol.

– Segon, la confidència. Quan jo tenia setze anys vaig començar a estudiar Medicina sense que mai m'hagués passat pel cap que tindria cura de malalts. Vaig escollir Medicina per la meva passió per la vida, per la intriga que suposava el misteri de la vida, el miracle de la vida, per la vida per si mateixa, i si voleu, de forma més prosaica, pel conflicte entre la vida i la termodinàmica.

Aquests darrers cinquanta anys he tingut la sort de poder gaudir de la vida amb la meva família i amb la meva professió d'aquella forma autònoma, solidària i joiosa que diu en Gol, per bé que no sense dificultats, de vegades, fins i tot, com sobretot, foragitant incendiaris amb les seves torxes; tot i així, amb el pas dels anys, amb “els nous ulls”, que diu en Gol a la dedicatòria, han canviat moltes coses i he vist encara més seductor el tenir cura de la vida de la “societat de persones”¹⁰, en molts dels seus escenaris:

l'assistència, la docència, la investigació, etc., que la mateixa Vida que tant m'havia engrescat quan jo tenia setze anys. Fins i tot crec que he arribat a ésser comprensiu amb la Mort que arrabassa la Vida de la qual, llavors, de jove-net, em vaig enamorar! I avui em regaleu i premieu!

Membres de l'Acadèmia, Dr. Jordi Gol i Gurina: no puc fer altra cosa que donar-vos, molt emocionadament, les gràcies».

NOTES

1. En realitat, emprant el llenguatge "cooficial i vehicular", em va sortir "estic anonadado".
2. Autor de *Lectures on the duties and qualifications of a physycian* (W. Strahan, T. Cadell. Londres; 1772).
3. Autor de *Medical ethics; or a code of institutes and precepts adapted to the professional conduct of physicians and surgeons* (R. Russell, Manchester; J. Johnson and R. Bickerstaff, Londres; 1803).
4. Autor de *Essai sur la médecine du coeur* (Garnier, Reymann. Lió; 1806).
5. Autor de *Elementos de moral médica* (Joaquín Verdaguer. Barcelona; 1831).
6. Autor de *Essai de la philosophie médicale et sur les généralités de la clinique médicale* (J. Rouvière, E. La Bouvière. París; 1836).
7. Autor de *Aequanimitas with others addresses to medical students, nurses and practitioners of medicine* (P. Blakinston. Philadelphia; 1904).
8. No és possible estendre'm a cor, en aquest tema cabdal, per la qual cosa recomano als interessats consultin Jordi Gol i Gurina (1924-1985), *Els grans temes d'un pensament i d'una vida* (La llar del llibre. Punt de vista 4. Barcelona; 1986).
9. El llibre havia estat segrestat per ordre del ministre Sr. Fraga Iribarne.
10. "societat de persones" és un terme "Golià". Vegeu Jordi Gol, *metge per una societat de persones* de Jacint Reventós. Edicions 62. Barcelona; 1991.